

ΚΩΔΙΚΑΣ ΗΘΙΚΗΣ & ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΥ MANAGEMENT

Αθήνα 12 Απριλίου 2021

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μήνυμα Προέδρου Δ.Σ.

Προοίμιο-Εισαγωγή

Πεδίο Εφαρμογής

Κεφάλαιο 1^ο: Ορισμοί & Γενικές Αρχές/Αξίες

- 1.1 Ορισμοί
- 1.2 Οι Γενικές Αρχές και οι Αξίες μας

Κεφάλαιο 2^ο: Τομείς Δράσης, Κανόνες Συμπεριφοράς και Αλληλεπίδραση

- 2.1 Ιατρική Διεύθυνση (Medical)
- 2.2 Πωλήσεις (Sales)
- 2.3 Προώθηση και Διαφήμιση (Promotion and Marketing)
- 2.4 Κανονιστική Συμμόρφωση (Regulatory), Διαμόρφωση τιμών (Pricing) & Πρόσβαση στην αγορά (Market Access)
- 2.5 Οικονομική Διεύθυνση (Finance)
- 2.6 Παραγωγή και Διάθεση- Εφοδιαστική Αλυσίδα (Supply Chain)
- 2.7 Διαχείριση Ανθρώπινου Δυναμικού (HR)
- 2.8 Κανονιστική Συμμόρφωση (Business Ethics & Compliance)

Κεφάλαιο 3^ο: Γενικές και ειδικές διατάξεις συμμόρφωσης

- 3.1 Ανθρώπινο Δυναμικό
- 3.2 Στρατηγικές συνεργασίες
- 3.3 Προγράμματα εκπαίδευσης & υποστήριξης ασθενών
- 3.4Α. Πρότυπα πληροφοριών προώθησης και διαφήμισης
- 3.4Β. Γενικές Αρχές Χρήσης Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης & Διαδικτύου
- 3.4Γ. Έλεγχος Περιεχομένου
- 3.5 Άλλες διατάξεις

Κεφάλαιο 4^ο: Έλεγχος εφαρμογής του Κώδικα και αντιμετώπιση των παραβάσεων

- 4.1 Όργανο Ελέγχου Εφαρμογής του Κώδικα
- 4.2 Διαδικασία αναφοράς και αντιμετώπισης παραβάσεων
- 4.3 Κυρώσεις
- 4.4 Μεταβατικές Διατάξεις

Επιστημονική επιμέλεια της Δικηγορικής Εταιρείας Μιχαλοπούλου & Συνεργάτες

Μήνυμα Προέδρου Δ.Σ. ΕΕΦαΜ

**Ντανιέλα Μάλο,
Πρόεδρος ΕΕΦαΜ**

Αγαπητοί Συνάδελφοι,

Έχω την τιμή και χαρά να σας παρουσιάσω τον Κώδικα Ηθικής & Δεοντολογίας της Ελληνικής Εταιρίας Φαρμακευτικού Management. Σε αυτή την εποχή των απότομων, ανεξέλεγκτων και απροσδόκητων αλλαγών, που οφείλονται τόσο στην εκθετική αύξηση της συμμετοχής της τεχνολογίας στη παραγωγική διαδικασία, όσο και στην υγειονομική και όχι μόνο κρίση της πανδημίας, οφείλουμε να ατενίσουμε και να διαμορφώσουμε το μέλλον με αισιοδοξία, έχοντας καθορίσει σταθερές βάσεις στο ρόλο μας στο χώρο της Υγείας.

Ο παρών Κώδικας είναι ο οδικός χάρτης μιας σταθερής πορείας προς τα εμπρός, για κάθε στέλεχος του Φαρμακευτικού κλάδου. Κάθε στέλεχος που βρίσκεται στο τμήμα Marketing, Sales, Market Access, Pricing, Supply Chain, Medical, Compliance, Regulatory, Finance, HR, οφείλει να τηρεί και να προβάλλει τις βασικές μας Αξίες και Αρχές: Διαφάνεια δράσης, Αξιοπιστία – Ακεραιότητα, Εμπιστευτικότητα & Εντιμότητα, Προστασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Ισότητα & Σεβασμός της προσωπικότητας κάθε εργαζομένου και αποφυγή διακρίσεων, Αντικειμενικότητα, Δίκαιες Επαγγελματικές Τακτικές, Άμιλλα, Υπευθυνότητα & Δέσμευση, Ποιότητα & Δημιουργικότητα, Σεβασμός στην Κοινωνία και το Περιβάλλον.

Οι Αρχές και οι Αξίες μας οφείλουν να εξυπηρετούν επίσης τους θεμελιώδεις σκοπούς μας, που έρχονται με μια σημαντική και επιτυχημένη ιστορική παρακαταθήκη αλλά και μια μελλοντική πρόκληση: η συνεχής **Εκπαίδευση**, η **Διασύνδεση**, η **Προώθηση βέλτιστων πρακτικών**, η **Πληροφόρηση** καθώς και η **Επιβράβευση** της αριστείας πρέπει να απαντήσουν και να συναντηθούν με το ραγδαία εξελισσόμενο μέλλον. Οι Αξίες και οι σκοποί μας θα πρέπει να συναντήσουν, μέσα από τις πρωτοβουλίες μας, όλους εκείνους τους φορείς και οργανισμούς που συν-διαμορφώνουν το Φαρμακευτικό περιβάλλον.

Καλώ λοιπόν όλα τα μέλη να τηρήσουν τον παρόντα Κώδικα και να διαμορφώσουν μέσα από την ενεργή συμμετοχή τους στις δραστηριότητες μας το παρόν και το μέλλον μας. Το οφείλουμε άλλωστε στις προηγούμενες, τις παρούσες και μελλοντικές γενεές των στελεχών της Φαρμακευτικής Βιομηχανίας.

Ευχαριστώ τα μέλη της ΕΕΦΑΜ, Αντώνη Ευαγγελίδη και Κώστα Σπυρόπουλο για την συμβολή τους στην συγγραφή του παρόντος Κώδικα.

Προοίμιο-Εισαγωγή

Κεντρικός άξονας δράσης της ΕΕΦαΜ είναι η εξυπηρέτηση επιστημονικού, μη κερδοσκοπικού σκοπού, ο οποίος σχετίζεται με την αναβάθμιση του φαρμακευτικού κλάδου και την ανάδειξη της αξίας των στελεχών της Φαρμακοβιομηχανίας.

Ειδικότερα, ως βασικοί σκοποί της ΕΕΦαΜ τίθενται οι ακόλουθοι:

- Συνεχής **Εκπαίδευση, Επιμόρφωση και Ενδυνάμωση** των μελών της αναφορικά με τις εξελίξεις και τις νέες μεθόδους που αφορούν στο Φαρμακευτικό Management,
- **Διασύνδεση** και η **Επικοινωνία** στο χώρο της βιομηχανίας, εμπορίας και διακίνησης φαρμακευτικών προϊόντων και ειδικότερα με εκπροσώπους των Αρχών Υγείας και των θεσμικών φορέων του κλάδου,
- **Πρώθηση** των βέλτιστων πρακτικών στην αγορά, η απρόσκοπτη και αδιάκοπη **Πληροφόρηση και Ενημέρωση**, τηρουμένων, σε κάθε περίπτωση, υψηλών προτύπων Επιστημονικής Ενημέρωσης καθώς και η **Επιβράβευση** της αριστείας.

Όλες οι παραπάνω επιδιώξεις της ΕΕΦαΜ μπορούν να επιτευχθούν μόνο υπό καθεστώς το οποίο θα διέπεται από ηθικούς κανόνες και πρακτικές που ως στόχο έχουν την ορθή άσκηση όλων των πτυχών του Φαρμακευτικού Management, ενώ παράλληλα εξασφαλίζουν την τήρηση υψηλών προτύπων επιστημονικής ενημέρωσης, πρώθησης, διαφήμισης, διανομής και εν γένει της κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων αρμοδιότητας ΕΟΦ.

Οι αρχές του Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας της ΕΕΦαΜ είναι συμβατές με την Ελληνική νομοθεσία και εναρμονίζονται με την αντίστοιχη Ευρωπαϊκή και τους σχετικούς Κώδικες της Φαρμακοβιομηχανίας (ΕΦΡΙΑ, ΣΦΕΕ, ΕΦΕΧ, ΣΕΙΒ κλπ). Όσοι εργάζονται στον χώρο του Φαρμακευτικού Management πρέπει να συμμορφώνονται με το νόμο, και τα μέλη της ΕΕΦαΜ και με τον Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας μας. Ο παρών Κώδικας καθορίζει τα πρότυπα και τις πολιτικές που μας βοηθούν να εκπληρώσουμε τις δεσμεύσεις μας στην φαρμακοβιομηχανία και θέτει το πλαίσιο προκειμένου να εργαζόμαστε σε μια ομάδα υψηλών επιδόσεων. Οι αξίες και οι προσδοκίες μας, μας καθορίζουν, μας βοηθούν να οικοδομήσουμε σχέσεις εμπιστοσύνης με την κοινωνία και μας κατευθύνουν να δρούμε προς το κοινωνικό συμφέρον, σε κάθε επιχειρηματική δραστηριότητά μας.

Η ΕΕΦαΜ απαιτεί την υιοθέτηση αυτού του Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας από τα μέλη της, τα οποία οφείλουν να συμβάλουν στη συνεχή βελτίωση της εικόνας και της προσφοράς της προς το δημόσιο συμφέρον.

Πεδίο Εφαρμογής

Οι διατάξεις του παρόντος Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας, (εφεξής ο «Κώδικας»), θα πρέπει να τυγχάνουν εφαρμογής από όλα τα μέλη της ΕΕΦαΜ, τα οποία είτε είναι στελέχη φαρμακευτικών εταιρειών, στελέχη εταιρειών ιατροτεχνολογικών προϊόντων είτε είναι φυσικά πρόσωπα που δραστηριοποιούνται ή επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά στον κλάδο της υγείας ενώ παράλληλα δεσμεύονται ενδεχομένως και από άλλους κώδικες ηθικής και δεοντολογίας καθώς και την σχετική νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένων των εγκυκλίων.

Η τήρηση των αξιών, αρχών και κανόνων του παρόντος Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας αποτελεί συλλογική ευθύνη του συνόλου των μελών έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι όλα τα μέλη μοιραζόμαστε τις βασικές αξίες της ΕΕΦαΜ. Όλες οι δραστηριότητες των μελών της ΕΕΦαΜ, ανεξάρτητα από το ρόλο μας, πρέπει να συνάδουν με τις αρχές και τις αξίες μας και να τις προστατεύουν. Ο Κώδικας Ηθικής και Δεοντολογίας παραθέτει τις κατευθυντήριες γραμμές κατά τρόπο ενδεικτικό και όχι περιοριστικό. Είναι αναγκαίο ο καθένας μας να κατανοήσει με σαφήνεια ποια είναι η ενδεδειγμένη ηθικά επιχειρηματική συμπεριφορά, καθώς και ποιες θα είναι οι συνέπειες σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.

Κεφάλαιο 1^ο: Ορισμοί & Γενικές Αρχές/Αξίες

1.1 Ορισμοί

1) **Φαρμακευτικό Management:** Ορίζεται ως το σύνολο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην επιλογή, αξιολόγηση και έγκριση για κυκλοφορία στην Ελληνική αγορά, ενημέρωση, συνταγογράφηση, πώληση και διακίνηση φαρμακευτικών προϊόντων και προϊόντων υγείας ανθρώπινης χρήσης αρμοδιότητας ΕΟΦ, αλλά και των λοιπών υποστηρικτικών λειτουργιών για την απρόσκοπτη λειτουργία μιας φαρμακευτικής επιχείρησης.

2) Φαρμακευτικά προϊόντα και προϊόντα υγείας ανθρώπινης χρήσης αρμοδιότητας ΕΟΦ

α. Φάρμακο (Συνταγογραφούμενα Φάρμακα και ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ):

- Κάθε ουσία ή συνδυασμός ουσιών που χαρακτηρίζεται ως έχουσα θεραπευτικές ή προληπτικές ιδιότητες έναντι ασθενειών ανθρώπων, ή
- κάθε ουσία ή συνδυασμός ουσιών δυνάμενη να χρησιμοποιηθεί σε άνθρωπο, με σκοπό είτε να αποκατασταθούν, να διορθωθούν ή να τροποποιηθούν φυσιολογικές λειτουργίες με την άσκηση φαρμακολογικής, ανοσολογικής ή μεταβολικής δράσης, είτε να γίνει ιατρική διάγνωση

β. Συμπλήρωμα διατροφής: τα διατροφικά προϊόντα με σκοπό τη συμπλήρωση της συνήθους δίαιτας, τα οποία αποτελούν συμπυκνωμένες πηγές θρεπτικών συστατικών ή άλλων ουσιών με θρεπτικές ή φυσιολογικές επιδράσεις (π.χ βρώσιμα εκχυλίσματα φυτών και άλλα συστατικά φυσικής προέλευσης με θρεπτικά συστατικά όπως βιταμινούχα, μέταλλα, αμινοξέα, πρωτεΐνες, αντιοξειδωτικές ουσίες κ.τλ.), μεμονωμένων ή σε συνδυασμό, και τα οποία διατίθενται στο εμπόριο σε δοσιμετρικές μορφές, ήτοι μορφές παρουσίασης όπως κάψουλες, παστίλιες, δισκία, κρέμες και άλλες παρόμοιες μορφές, καθώς και φακελάκια σκόνης, φύσιγγες υγρού προϊόντος, φιαλίδια με σταγονόμετρο και άλλες παρόμοιες μορφές υγρών και κόνεων που προορίζονται να ληφθούν σε προμετρημένες μικρές μοναδιαίες ποσότητες.

γ. Καλλυντικό προϊόν: νοείται κάθε ουσία ή μείγμα που προορίζεται να έλθει σε επαφή με εξωτερικά μέρη του ανθρώπινου σώματος (επιδερμίδα, τριχωτά μέρη του σώματος και της κεφαλής, νύχια, χείλη και εξωτερικά γεννητικά όργανα) ή με τα δόντια και τους βλεννογόνους της στοματικής κοιλότητας, με αποκλειστικό ή κύριο σκοπό τον καθαρισμό τους, τον αρωματισμό τους, τη μεταβολή της εμφάνισής τους, την προστασία τους, τη διατήρησή τους σε καλή κατάσταση ή τη διόρθωση των σωματικών οσμών

δ. Ιατροτεχνολογικό προϊόν: κάθε όργανο, συσκευή, εξοπλισμός, υλικό ή άλλο είδος, χρησιμοποιούμενο μόνο ή σε συνδυασμό, συμπεριλαμβανομένου και του λογισμικού που απαιτείται για την ορθή του λειτουργία, το οποίο προορίζεται από τον κατασκευαστή να χρησιμοποιείται στον άνθρωπο για σκοπούς:

- διάγνωσης, πρόληψης, παρακολούθησης ή ανακούφισης ασθένειας

- διάγνωσης, παρακολούθησης, θεραπείας, ανακούφισης ή επανόρθωσης τραύματος ή αναπηρίας
- διερεύνησης, αντικατάστασης ή τροποποίησης της ανατομίας μίας φυσιολογικής λειτουργίας
- ελέγχου σύλληψης

και του οποίου η κύρια δράση εντός ή επί του ανθρώπινου σώματος δεν επιτυγχάνεται με φαρμακολογικά ή ανοσολογικά μέσα ούτε μέσω του μεταβολισμού, αλλά του οποίου η λειτουργία μπορεί να υποβοηθείται από τα μέσα αυτά.

3) **Επαγγελματίας Υγείας:** Κάθε μέλος του ιατρικού, οδοντιατρικού, φαρμακευτικού ή νοσηλευτικού επαγγέλματος και όσα άτομα μπορούν να συνταγογραφήσουν, διαθέσουν ή χορηγήσουν φάρμακα κατά τις επαγγελματικές δραστηριότητές τους, ή όσοι παρέχουν υπηρεσίες υγείας.

4) **Στέλεχος επιχειρήσεων του χώρου της υγείας:** Είναι κάθε εργαζόμενος με θέση ευθύνης σε επιχείρηση η οποία ασχολείται με την κυκλοφορία και διακίνηση φαρμακευτικών προϊόντων και προϊόντων υγείας ανθρώπινης χρήσης αρμοδιότητας του ΕΟΦ, όπως ενδεικτικά και όχι περιοριστικά: θέσεις στα τμήματα Μάρκετινγκ, Επιστημονικής Ενημέρωσης, Κυκλοφορίας νέων προϊόντων, Επικοινωνίας, Στρατηγικού Σχεδιασμού, Επιχειρηματικής Ανάπτυξης, Ιατρικού, Κανονιστικής Συμμόρφωσης, Οικονομικού, Εγκρίσεων, Φαρμακοεπαγρύπνησης, Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευσης και Γενικής Διεύθυνσης.

5) **Ασθενής/Ενώσεις Ασθενών:** Στην έννοια «ασθενής» περιλαμβάνεται κάθε χρήστης των υπηρεσιών υγείας. Ως «ενώσεις ασθενών» ορίζονται οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί που εκπροσωπούν και/ή στηρίζουν τις ανάγκες των ανθρώπων που έχουν προσβληθεί από ιατρικές παθήσεις και όσους τους παρέχουν υπηρεσίες καθημερινής φροντίδας.

6) **Πολιτικό Πρόσωπο (Κυβερνητικός Αξιωματούχος):** Ο όρος αυτός ερμηνεύεται ευρέως και σημαίνει, με βάση τα άρθρα 159 και 159^A του ΠΚ:

- ο Πρωθυπουργός, τα μέλη της Κυβέρνησης, οι Υφυπουργοί, οι βουλευτές, οι περιφερειάρχες, οι δήμαρχοι ή τα μέλη των κατά το άρθρο 157 παράγραφος 2 συμβουλίων ή των επιτροπών τους
- το μέλος της Βουλής, των συμβουλίων τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιτροπών τους
- μέλη κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών ή υπερεθνικών οργανισμών στους οποίους η Ελλάδα είναι μέλος, μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- στελέχη και εργαζόμενοι σε Αρχές και Υπηρεσίες του Δημόσιου Τομέα.

1.2 Οι Γενικές Αρχές και οι Αξίες μας

A. Διαφάνεια δράσης

Τα μέλη της ΕΕΦΑΜ, σε όποιον τομέα και θέση και αν απασχολούνται, οφείλουν να δραστηριοποιούνται με πλήρη διαφάνεια και αντικειμενικότητα, στο πλαίσιο της αλληλεπίδρασής τους αφενός με τους Επαγγελματίες Υγείας (Ε.Υ.), αφετέρου με Δημόσιους Φορείς και το κοινό γενικότερα. Ειδικότερα, τα μέλη της ΕΕΦΑΜ πρέπει να ενεργούν βάσει των κοινώς αποδεκτών κανόνων ηθικής και δεοντολογίας και να συμμορφώνονται σε κάθε περίπτωση με τους ισχύοντες εθνικούς νόμους και κανονισμούς για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Τα μέλη δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να ενεργούν με ανειλικρινή ή παραπλανητικό τρόπο, ενώ δεν θα πρέπει ποτέ να εμπλακούν άμεσα ή έμμεσα σε εγκλήματα διαφθοράς.

Ως δωροδοκία νοείται η προσφορά, η αποδοχή ή η υπόσχεση (ή η εξουσιοδότηση ενός προσώπου να προσφέρει, να δώσει ή να υποσχεθεί) κατάλληλου οφέλους, άμεσα ή έμμεσα, με σκοπό να επηρεάσει ή να ανταμείψει τη συμπεριφορά κάποιου, για να αποκτήσει ή να διατηρήσει μη θεμιτό εμπορικό πλεονέκτημα. Τα μέλη της ΕΕΦΑΜ δεν πρέπει ποτέ να εμπλακούν άμεσα ή έμμεσα σε δωροδοκία, απάτη, ξέπλυμα χρήματος ή οποιοσδήποτε άλλες ενέργειες διαφθοράς, με σκοπό τη διασφάλιση πλεονεκτημάτων. Ειδικότερα, δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση, η προσφορά ή αποδοχή χρημάτων ή δώρων, ούτε η παροχή υπηρεσιών ή φιλοξενίας, με σκοπό την αντικανονική κάρπωση ωφελημάτων ή τον επηρεασμό οιασδήποτε απόφασης δημοσίου ή ιδιωτικού υπαλλήλου.

B. Αξιοπιστία – Ακεραιότητα

Τα μέλη της ΕΕΦΑΜ ενεργούν με αξιοπιστία και ακεραιότητα σε όλες τις επαγγελματικές και επιχειρηματικές σχέσεις προασπίζοντας το συμφέρον των πολιτών/ασθενών αλλά και του τομέα του φαρμάκου πέρα από κάθε προσωπικό όφελος. Προάγουν τη διαφάνεια και την ανοικτή επικοινωνία για τις υπηρεσίες που προσφέρουν βασιζόμενοι στις εξειδικευμένες γνώσεις και την εμπειρία τους.

Γ. Εμπιστευτικότητα – Εντιμότητα

Τα μέλη της ΕΕΦΑΜ δεσμεύονται για την ορθή και έντιμη χρήση και προστασία των πληροφοριών που αφορούν στις εταιρείες όπου εργάζονται, τους πελάτες και συνεργάτες τους. Δεν προβαίνουν σε οποιασδήποτε μορφής γνωστοποίηση πληροφοριών χωρίς να έχουν το αντίστοιχο έννομο ή επαγγελματικό δικαίωμα.

Δ. Προστασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

Τα μέλη της ΕΕΦΑΜ οφείλουν να εφαρμόζουν την νομοθεσία περί προστασίας προσωπικών δεδομένων (GDPR ή Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων ΕΕ 2016/679 καθώς και την

κείμενη εθνική νομοθεσία για την προστασία προσωπικών δεδομένων) ιδίως τα μέλη εκείνα που λόγω της φύσης των καθηκόντων τους έρχονται σε καθημερινή ή συχνή επαφή με δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

Ειδικότερα, οφείλουν να λαμβάνουν κάθε απαραίτητο και κατάλληλο τεχνικό και οργανωτικό μέτρο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και δη των ευαίσθητων, τα οποία τυγχάνουν επεξεργασίας, να συντάσσουν και να εφαρμόζουν επαρκείς διαδικασίες και πολιτικές απορρήτου (προστασίας δεδομένων) και να εξασφαλίζουν πάντοτε την ενημέρωση των υποκειμένων, την προσήκουσα λήψη της συγκατάθεσης τους, αλλά και την ενάσκηση των δικαιωμάτων των τελευταίων. Ειδικά, σε ό,τι αφορά την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, όπως είναι ενδεικτικά τα δεδομένα υγείας, τα μέλη οφείλουν να επιδεικνύουν αυξημένη προσοχή και να λαμβάνουν αυξημένα μέτρα προστασίας.

Ε. Ισότητα & Σεβασμός της προσωπικότητας κάθε εργαζομένου και αποφυγή διακρίσεων

Σέβονται τη διαφορετικότητα και προωθούν τις ίσες ευκαιρίες στον εργασιακό χώρο. Τα μέλη που έχουν άμεση σχέση με το ανθρώπινο δυναμικό οφείλουν, πέραν από τις ειδικές δεσμεύσεις του ρόλου τους, να τηρούν τις γενικές αρχές καλής πρακτικής, ήτοι την εχεμύθεια αναφορικά με οποιαδήποτε εμπιστευτική πληροφορία, την ενημέρωσή τους για τα αρχεία που τηρούν και επεξεργάζονται, τον σεβασμό στην προσωπικότητα κάθε εργαζομένου, την παροχή ίσων ευκαιριών και τη δίκαιη μεταχείριση, τη συνέπεια στη συνεργασία με τις αρχές, τον σαφή καθορισμό κριτηρίων επιλογής και προαγωγής εργαζομένων, τη διαμόρφωση κατάλληλου περιβάλλοντος εργασίας και κουλτούρας καθώς και την τήρηση των απαραίτητων μέτρων υγιεινής και ασφάλειας.

ΣΤ. Αντικειμενικότητα

Συμπεριφέρονται με αντικειμενικότητα στους ανθρώπους, μην επιτρέποντας προκαταλήψεις, συγκρούσεις συμφερόντων και επηρεασμό της επαγγελματικής κρίσης από τρίτους. Εκτιμούν την ευελιξία, την καινοτομία και το επιχειρηματικό πνεύμα και αποδέχονται τη διαφορετικότητα των απόψεων τις οποίες χρησιμοποιούν με εποικοδομητικό και επαγγελματικό τρόπο.

Ζ. Δίκαιες Επαγγελματικές Τακτικές, Ανταγωνισμός & Δυσφημιστικές Αναφορές

Δεν ανταγωνίζονται με αθέμιτους τρόπους, σέβονται τους ανταγωνιστές και εφαρμόζουν δίκαιες επαγγελματικές τακτικές σε συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία. Κατά την εργασία τους τα μέλη της ΕΕΦαΜ πρέπει αυστηρά να αποφεύγουν υπαινιγμούς και δυσφημιστικές εκφράσεις εις βάρος άλλων εταιρειών από αυτής της οποίας είναι στελέχη καθώς επίσης και εις βάρος άλλων επιστημόνων, κρατικών λειτουργών, φορέων κτλ. Κατ' αυτόν τον τρόπο περιορίζεται ο κίνδυνος να αποτελέσει ο τομέας του Φαρμακευτικού Management αιτία δυσφήμισης ή μείωσης της εμπιστοσύνης προς την Φαρμακοβιομηχανία ή προς συγκεκριμένη Φαρμακευτική Εταιρεία καθώς και τον κλάδο της υγείας εν γένει.

Η. Υπευθυνότητα – Δέσμευση

Ενεργούν υπεύθυνα με βάση τις κοινές αξίες μας και αναλαμβάνοντας τις ευθύνες των αποφάσεων και συμπεριφορών τους.

Θ. Ποιότητα – Αξία - Δημιουργικότητα

Προάγουν την ποιότητα, αξία, δημιουργικότητα και καινοτομία σε κάθε τους δραστηριότητα. Ενθαρρύνουν την ανάπτυξη νέων λύσεων και ιδεών που προσδίδουν αξία και βελτιώνουν την ποιότητα των υπηρεσιών τους.

Ι. Σεβασμός στην Κοινωνία και το Περιβάλλον

Αναγνωρίζουν την περιβαλλοντική τους ευθύνη και ενεργούν με τρόπους που μειώνουν τις επιπτώσεις που έχουν οι δραστηριότητές τους στο περιβάλλον. Σέβονται την κοινωνία, δεν προβαίνουν σε ενέργειες που θα μπορούσαν να τη βλάψουν και υποστηρίζουν την προσφορά στις κοινότητες στις οποίες λειτουργούν.

Κεφάλαιο 2^ο: Τομείς Δράσης, Κανόνες Συμπεριφοράς και Αλληλεπίδραση

Η ΕΕΦαΜ απαρτίζεται από μέλη τα οποία δραστηριοποιούνται σε όλο το φάσμα του Φαρμακευτικού Management, και τα οποία οφείλουν να εκτελούν τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντά τους με συνέπεια, ακεραιότητα και προσήλωση στην επιδίωξη βέλτιστων αποτελεσμάτων. Παρακάτω αναλύεται η δράση των μελών της ΕΕΦαΜ καθώς και οι κανόνες που οφείλουν να εφαρμόζουν στην καθημερινή τους πρακτική είτε συναναστρέφονται με Επαγγελματίες Υγείας, με φορείς του Δημοσίου, με Ενώσεις ασθενών, με πελάτες είτε συναναστρέφονται με άλλους υπαλλήλους που εργάζονται για την ίδια ή άλλη εταιρεία.

2.1 Ιατρική Διεύθυνση(Medical)

2.1.1 Όσα μέλη απασχολούνται σε Ιατρικό Τμήμα ή Διεύθυνση και κυρίως υπό την ιδιότητα του Medical Scientific Liaison (MSL), Συμβούλου Ιατρικών Υποθέσεων (Medical Advisor ή Medical Affairs), οφείλουν να παρέχουν ακριβή, τεκμηριωμένη και αντικειμενική ενημέρωση για τα προϊόντα ενδιαφέροντος στους Επαγγελματίες Υγείας, σεβόμενοι τον χώρο επίσκεψης καθώς και ανταγωνιστικά προϊόντα. Η ακεραιότητα, η ειλικρίνεια και η συνέπεια είναι αρχές που συνάδουν με την δράση των μελών αυτών και θα πρέπει να διέπουν όλες τις ενέργειές τους, από τη συνεργασία με Ε.Υ. έως την έγκριση του υλικού ενημέρωσης και των προωθητικών ενεργειών. Στην συναναστροφή τους λοιπόν με τους Επαγγελματίες Υγείας θα πρέπει να εφαρμόζουν τους κανονισμούς και τους κανόνες που ρυθμίζουν την προώθηση φαρμάκων που προαναφέρθηκαν καθώς και να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένοι και προετοιμασμένοι να απαντήσουν σε ιατρικά ερωτήματα με απόλυτη σαφήνεια και τεκμηρίωση.

2.1.2 Τέλος, αναφορικά με την διοίκηση ανθρωπίνου δυναμικού του Τμήματος ή της Διεύθυνσης και την αλληλεπίδρασή τους με τους λοιπούς υπαλλήλους της εταιρείας, τα μέλη της ΕΕΦαΜ θα πρέπει να δρουν με αίσθημα δικαιοσύνης, αντικειμενικότητας, διαφάνειας και σεβασμού αφενός στην προσωπικότητα των υπαλλήλων και αφετέρου στην επαγγελματική τους ανάπτυξη. Για το λόγο αυτό οφείλουν να συνδράμουν και να τους παρέχουν επαγγελματική βοήθεια, καθοδήγηση καθώς και το απαραίτητο feedback προκειμένου να έχουν την βέλτιστη απόδοση. Όσα μέλη της ΕΕΦαΜ απασχολούνται στον συγκεκριμένο τομέα μπορεί να χρειαστεί να συνδιαλαγούν και με Ενώσεις Ασθενών. Σε μια τέτοια περίπτωση οφείλουν να δρουν με ακεραιότητα, ειλικρίνεια, δικαιοσύνη και πρωτίστως με σεβασμό προς τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες των ασθενών. Τέλος, θα πρέπει να διαπνέονται από πρόθεση βοήθειας, μη αποσκοπώντας σε οποιοδήποτε όφελος.

2.2 Επιστημονική Ενημέρωση - Πωλήσεις (Sales)

2.2.1 Όσα από τα μέλη της ΕΕΦαΜ δραστηριοποιούνται στον χώρο της Επιστημονικής Ενημέρωσης - Πωλήσεων (Sales), έχοντας μια από τις παρακάτω ιδιότητες: Ιατρικός Επισκέπτης

(Medical Rep), Διαχειριστής Μεγάλων Πελατών (Key Account Manager), Ειδικός Προϊόντος (Product Specialist), Προϊστάμενος ή Διευθυντής Επιστημονικής Ενημέρωσης (Area Manager, Sales Manager και District Manager) ή οποιονδήποτε άλλο ρόλο αντίστοιχης δραστηριότητας οφείλουν να ενεργούν βάσει συγκεκριμένων κανόνων. Ειδικότερα, βασική αρμοδιότητά τους είναι η επιστημονική ενημέρωση των Επαγγελματιών Υγείας αναφορικά με τα προϊόντα ενδιαφέροντος. Για να μπορέσει να επιτευχθεί η πληρέστερη και ακριβώς τεκμηριωμένη ενημέρωση των Ε.Υ. απαιτείται η άρτια εκπαίδευση των μελών της ΕΕΦαΜ, η ακεραιότητα και ειλικρίνεια, η απαρέγκλιτη εφαρμογή των κανονισμών και η ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες. Τα μέλη της ΕΕΦαΜ οφείλουν να προβάλουν αντικειμενική και στοιχειωμένη επιστημονική ενημέρωση και να δρουν με σεβασμό ως προς τον χώρο επίσκεψης καθώς και ως προς τα προϊόντα ανταγωνισμού.

2.2.2 Επιπρόσθετη βασική αρμοδιότητα για τα μέλη που δραστηριοποιούνται στην Επιστημονική Ενημέρωση – Πωλήσεις (Sales) συνιστά και η επικοινωνία με φορείς του Δημοσίου και τα πολιτικά πρόσωπα (κυβερνητικοί αξιωματούχοι). Σε κάθε συναναστροφή με αρμόδιους υπαλλήλους των αρχών αυτών τα μέλη της ΕΕΦαΜ υποχρεούνται να τηρούν τους προαναφερόμενους κανόνες του α. 2.1, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στους κανόνες για τις διαφανείς και θεμιτές πρακτικές ιατρικής ενημέρωσης και εμπορικής προώθησης των υπ' ευθύνη τους προϊόντων με Επαγγελματίες Υγείας.

2.2.3 Τέλος, αναφορικά με την διοίκηση ανθρωπίνου δυναμικού του τμήματος και την αλληλεπίδραση των στελεχών αυτών με τους λοιπούς υπαλλήλους της εταιρείας θα πρέπει να δρουν με αίσθημα δικαιοσύνης, αντικειμενικότητας, διαφάνειας και σεβασμού αφενός στην προσωπικότητα των υπαλλήλων και αφετέρου στην επαγγελματική τους ανάπτυξη. Για το λόγο αυτό οφείλουν να συνδράμουν και να τους παρέχουν επαγγελματική βοήθεια και καθοδήγηση προκειμένου να έχουν την βέλτιστη απόδοση.

2.3 Προώθηση και Διαφήμιση (Promotion and Marketing)

2.3.1 Τους ανωτέρω κανόνες αναφορικά με την αλληλεπίδραση με τους Επαγγελματίες Υγείας οφείλουν να υπακούουν και όσα μέλη της ΕΕΦαΜ ασχολούνται με την προώθηση και τη διαφήμιση (**Promotion and Marketing**) φαρμακευτικών προϊόντων, κατέχοντας θέσεις όπως Υπεύθυνος Προϊόντος, ή Υπεύθυνος Διαφήμισης..

2.3.2 Οι κοινά αποδεκτές ηθικές αρχές και κανόνες για τις διαφανείς και θεμιτές πρακτικές ιατρικής ενημέρωσης επιβάλλουν, τον εντός των πλαισίων τους, περιορισμό της επικοινωνίας με τους Ε.Υ. Η μεταφορά των επιστημονικών πληροφοριών προς τους παραπάνω αναφερόμενους επιστήμονες, πρέπει να γίνεται με ακρίβεια και υπευθυνότητα, χωρίς στοιχεία υπερβολής και διαστρέβλωσης και με επιχειρήματα που βασίζονται αυστηρά σε βιβλιογραφικά δεδομένα.

2.4 Εναρμόνιση με το Ρυθμιστικό Πλαίσιο (Regulatory), Διαμόρφωση τιμών (Pricing) & Πρόσβαση στην αγορά (Market Access)

Τα μέλη της ΕΕΦαΜ τα οποία ασχολούνται με την εναρμόνιση με το Ρυθμιστικό Πλαίσιο μιας φαρμακευτικής εταιρείας (Regulatory) είτε στο τμήμα αρμοδιότητας διαμόρφωσης τιμών (Pricing) είτε σε τμήμα αρμόδιο για την κυκλοφορία φαρμάκων στην αγορά (Market Access), συχνά επικοινωνούν με εκπροσώπους φορέων του Δημοσίου, όπως ο ΕΟΦ, το Υπουργείο Υγείας, το ΙΦΕΤ, ο ΕΟΠΠΥ, Επιτροπές Αξιολόγησης και Διαπραγμάτευσης, Διοικήσεις Ιδρυμάτων, Φορολογικές Αρχές κ.ά. Τα μέλη αυτά κατά την εκπροσώπηση της εταιρείας τους βάσει θεσπισμένων αρχών, οφείλουν να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των ρυθμιστικών αρχών, επιδεικνύοντας συνέπεια, σημασία στη λεπτομέρεια, διαφάνεια και ακεραιότητα. Σε περίπτωση που κληθούν να δώσουν απαντήσεις ή να θέσουν ερωτήματα τα μέλη δρουν με ειλικρίνεια και ευθύτητα, ενώ για την υποβολή προτάσεων σε αρμόδιους φορείς απαιτείται συνεργασία με τα τμήματα για την συγκέντρωση και αξιολόγηση πληροφοριών, ευθύτητα και ακεραιότητα κατά την ανταλλαγή απόψεων καθώς και ανοικτό πνεύμα διαχείρισης κρίσεων με σκοπό την προετοιμασία ολοκληρωμένων προτάσεων.

2.5 Οικονομική Διεύθυνση(Finance)

2.5.1 Μέλη που ασχολούνται με τα οικονομικά των φαρμακευτικών εταιρειών σε θέσεις όπως Λογιστής (Accounting), Ελεγκτής Οικονομικών (Finance Controller), Εσωτερικός Ελεγκτής (Internal Auditor), Υπεύθυνος Αναφορών (Reporting) ή Οικονομικός Διευθυντής, θα πρέπει να δρουν με συνέπεια και να καταγράφουν με άριστη ακρίβεια και διαφάνεια τα απαιτούμενα στοιχεία που παρουσιάζουν σε φορείς του Δημοσίου (φορολογικές αρχές, ΕΟΠΥΥ, επιθεώρηση εργασίας) και τρίτους, ενώ σε περίπτωση που εντοπίσουν οποιαδήποτε παρατυπία ή ασυμφωνία στοιχείων θα πρέπει να την αναδείξουν χωρίς καθυστέρηση. Πέραν των ανωτέρω υποχρεώσεων, θα πρέπει να επιδεικνύουν αδιάλειπτο ενδιαφέρον για την βέλτιστη περιουσιακή κατάσταση και την αξία της εταιρείας που τους απασχολεί, εργαζόμενοι σε πνεύμα συνεργασίας με τις ελεγκτικές και φορολογικές αρχές. Συγκεκριμένα, ενέχουν την ευθύνη για τη σωστή τήρηση των βιβλίων και στοιχείων, την ακριβή καταγραφή των παραστατικών, τη συνεργασία με τις φορολογικές και ελεγκτικές αρχές, την απόδοση φόρων και την συμμόρφωση με τη φορολογική νομοθεσία, την αντικειμενική επιλογή τρίτων για συνεργασίες, λήψη υπηρεσιών και προμήθεια προϊόντων, διασφάλιση της διανομής των φαρμάκων και προϊόντων υγείας στον ασθενή στον κατάλληλο χρόνο και στη σωστή κατάσταση, διασφάλιση της αναγκαίας ποσότητας προϊόντων.

Όσα μέλη δε κατέχουν θέση Υπευθύνου Προμηθειών (Procurement Manager) ως υπεύθυνα για την επιλογή και προμήθεια των απαραίτητων και κατάλληλων υλικών και υπηρεσιών, λαμβάνουν τις αποφάσεις με ακεραιότητα και επιχειρηματικά κριτήρια, αποφεύγοντας τη σύγκρουση συμφερόντων.

2.5.2 Αναφορικά με την συνεργασία τους με τα στελέχη της εταιρείας τους, θα πρέπει να αντιλαμβάνονται πλήρως τους επιχειρηματικούς ρόλους και τις αρμοδιότητές τους και να είναι βοηθητικοί και επεξηγηματικοί προκειμένου να διευκολύνουν το έργο τους, προωθώντας παράλληλα τα συμφέροντα της εταιρείας. Τέλος, θα πρέπει να μεταχειρίζονται όλα τα στελέχη της εταιρείας με ισότητα και δικαιοσύνη.

2.6 Παραγωγή και Διάθεση- Εφοδιαστική Αλυσίδα (Supply Chain)

2.6.1 Η παραγωγή και διακίνηση φαρμάκων και προϊόντων αρμοδιότητας ΕΟΦ, αποτελούν τη βάση για τη λειτουργία κάθε φαρμακευτικής εταιρείας.

Οι εργαζόμενοι στην παραγωγή οφείλουν να συμμορφώνονται και να ενεργούν σύμφωνα με τις αρχές Καλής Πρακτικής στην Παραγωγή για την παραγωγή αξιόπιστων, ποιοτικών και αποτελεσματικών φαρμάκων και λοιπών προϊόντων αρμοδιότητας ΕΟΦ, απαραίτητα για τους ασθενείς και τους πολίτες γενικότερα. Οφείλουν να εκπαιδεύονται και να εφαρμόζουν αυστηρά τις παραγωγικές διαδικασίες αλλά και να επιβεβαιώνουν ότι όλοι οι εργαζόμενοι στην παραγωγή είναι καλά εκπαιδευμένοι και λειτουργούν με υπευθυνότητα και ακεραιότητα. Πρέπει να έχουν το θάρρος να γνωστοποιούν στη διοίκησή τους προβλήματα και δυσκολίες που πιθανόν θα οδηγήσουν σε προϊόντα μειωμένης ποιότητας και αποτελεσματικότητας

2.6.2 Τα μέλη που δραστηριοποιούνται στον χώρο της εφοδιαστικής αλυσίδας, κατέχοντας θέσεις στην Εφοδιαστική Αλυσίδα και σε υπηρεσίες υλικοτεχνικής και διοικητικής υποστήριξης (Logistics) πρέπει να θέτουν ως στόχο την σωστή πρόβλεψη αναγκών και την παραγωγή και διάθεση στον ασθενή των προϊόντων στις κατάλληλες συνθήκες και σε άριστη ποιότητα.

2.6.3 Κατά την συναναστροφή τους με πελάτες οφείλουν να επιδεικνύουν σεβασμό, υπευθυνότητα και αίσθημα δικαιοσύνης, αναζητώντας ταυτόχρονα προτεραιότητες και καταβάλλοντας προσπάθεια για την ορθή ιεράρχησή τους.

2.7 Διαχείριση Ανθρώπινου Δυναμικού (HR)

2.7.1 Τα μέλη της ΕΕΦαΜ που υπέχουν σχετιζόμενους με τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού ρόλους, όπως Προϊστάμενος Ανθρώπινου Δυναμικού (HR General), Υπεύθυνος Εκπαίδευσης Ανθρώπινου Δυναμικού και Ανάπτυξης (HR Training and Development) και Υπεύθυνος Μισθοδοσίας (HR Payroll) θα πρέπει να ακολουθούν όσα ορίζονται από την εκάστοτε νομοθεσία και να βρίσκονται σε ετοιμότητα και διαθεσιμότητα για έλεγχο από τους αρμόδιους φορείς. Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να προβάλλουν κωλύματα σε τέτοιου είδους διαδικασίες.

2.7.2 Στις επαφές τους με τους υπόλοιπους εργαζόμενους της εταιρείας θα πρέπει να φέρονται με ίση και αντικειμενική μεταχείριση, ειλικρίνεια και ακεραιότητα. Παράλληλα, θα πρέπει να επιδιώκουν την ενίσχυση της δυνατότητας προσέγγισης αυτών.

2.7.3. Διαχειρίζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων με απόλυτη εχεμύθεια και σεβασμό στις ιδιαιτερότητες κάθε εργαζομένου.

2.8 Κανονιστική Συμμόρφωση (Business Ethics & Compliance)

2.8.1 Τα μέλη που δραστηριοποιούνται στην Κανονιστική Συμμόρφωση θα πρέπει να διαθέτουν άριστη γνώση όλων των πυλώνων λειτουργίας της εταιρείας καθώς και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, έτσι ώστε να είναι σε θέση να την μεταδίδουν και να επιβεβαιώνουν πως η λειτουργία αυτή είναι σύμφωνη με τη νομοθεσία και τους κανονισμούς που την διέπουν. Τα άτομα που δραστηριοποιούνται σε τέτοιες θέσεις προτιμάται να έχουν ισχυρή προσωπικότητα για να μπορούν να ηγούνται. Τέλος, οφείλουν να ενημερώνουν πάραυτα την διεύθυνση για τυχόν θέματα και κινδύνους που μπορεί να ενέχει κάποια δραστηριότητα καθώς επίσης και να παρέχουν συμβουλές ακόμα και αν δεν τους ζητηθεί ρητώς.

2.8.2 Στις σχέσεις τους με τους υπαλλήλους της εταιρείας θα πρέπει να δρουν με ακεραιότητα, ειλικρίνεια, δικαιοσύνη, ίση και αντικειμενική μεταχείριση, διακριτικότητα και σεβασμό στο άτομο. Επίσης, θα πρέπει να αντιλαμβάνονται το περιβάλλον και τις συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά σε αυτό και να λαμβάνουν υπόψιν τους πως είναι βασική τους υποχρέωση να είναι καθοδηγητικά και επικοινωνιακά μέλη εντός της εταιρείας στην οποία δραστηριοποιούνται.

Κεφάλαιο 3^ο: Γενικές και ειδικές διατάξεις συμμόρφωσης

3.1 Ανθρώπινο Δυναμικό

1. Η προσήλωση της ΕΕΦαΜ στη προαγωγή του φαρμακευτικού κλάδου μέσα από την εκπαίδευση, την ενδυνάμωση, τη διασύνδεση και την ανάδειξη της αξίας των στελεχών της Φαρμακοβιομηχανίας προϋποθέτει αυξημένες απαιτήσεις ως προς την ακρίβεια και αξιοπιστία της διακίνησης επιστημονικών στοιχείων και πληροφοριών, οι οποίες πρέπει να είναι αντίστοιχες των απαιτήσεων για το ανθρώπινο δυναμικό που απασχολείται σε θέσεις του Φαρμακευτικού Management.
2. Ειδικότερα, τα μέλη της ΕΕΦαΜ οφείλουν να διαθέτουν επιστημονική κατάρτιση στον τομέα των ιατροφαρμακευτικών ή συναφών επιστημών. Πέραν, όμως, τέτοιου είδους τυπικών προσόντων, τα οποία συχνά ορίζονται και από τις σχετικές νομοθετικές διατάξεις, το προσωπικό θα πρέπει να διαθέτει επαγγελματική επιδεξιότητα και να διακρίνεται από υπευθυνότητα και προσήλωση σε ηθικές αξίες.
3. Αναφορικά με τα προσόντα του Επιστημονικού Συνεργάτη (Ε.Σ.), αυτός θα πρέπει να συνιστά μια αξιόπιστη, πλούσια και αντικειμενική πηγή πληροφόρησης προς όσους ο νόμος παρέχει το δικαίωμα της συνταγογράφησης ή/και χορήγησης Φαρμακευτικών Προϊόντων και άλλων προϊόντων υγείας. Εκτός από τη γνώση που του εξασφαλίζει η επιστημονική του κατάρτιση, ο Ε.Σ. πρέπει ο ίδιος διαρκώς να μεριμνά για την επιμόρφωσή του, ιδιαίτερα γύρω από το πεδίο της επαγγελματικής του ενασχόλησης, κάτι που αποτελεί και πάγια υποχρέωση όλων όσων ασχολούνται με τον τομέα του φαρμάκου και των προϊόντων υγείας εν γένει. Η πιστοποίησή του από αντίστοιχο αρμόδιο φορέα (πχ. ΕΕΦαΜ σε συνεργασία με Αρχές και Θεσμικούς Φορείς) αποτελεί επιπλέον εγγύηση επάρκειας και κατοχύρωσης του επαγγέλματος του Ε.Σ. φαρμακευτικής εταιρείας για την άσκηση ιατρικής ενημέρωσης.
4. Οι απασχολούμενοι σε επιτελικές θέσεις του Φαρμακευτικού Management (Υπεύθυνοι προϊόντων, Διευθυντές Μάρκετινγκ, Διευθυντές Επιστημονικής Ενημέρωσης, Γενικοί Διευθυντές, Διευθυντές Επιχειρησιακών Μονάδων (BUDs) κλπ.) θα πρέπει υποχρεωτικά να πληρούν τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που αναφέρονται στον παρόντα Κώδικα και να διαθέτουν ή να αποκτούν ειδικές γνώσεις για να σχεδιάζουν τις δραστηριότητες με τις οποίες καταπιάνονται σύμφωνα με τον παρόντα Κώδικα και των λοιπών σχετικών νομικών διατάξεων. Τα ίδια ισχύουν και για τα υπόλοιπα στελέχη του Φαρμακευτικού Management.
5. Η ΕΕΦαΜ υποστηρίζει και ζητά από τα μέλη της, στα πλαίσια της εκτέλεσης του ρόλου τους, την πιστή εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας, των κανονισμών και εγκυκλίων, των εσωτερικών διαδικασιών της εταιρείας στην οποία εργάζονται αλλά και τους παρόντος Κώδικα. Για το σκοπό αυτό συνεργάζεται με Θεσμικούς Φορείς και Συνδέσμους για την υιοθέτηση σχετικών Κωδίκων. Η ΕΕΦαΜ διοργανώνει και συμμετέχει σε εκπαιδευτικά μαθήματα και σεμινάρια, για την αναβάθμιση των γνώσεων και τη διεκπεραίωση των καθημερινών επιχειρηματικών

δραστηριοτήτων τους με βάση τις αρχές και αξίες του παρόντος «Κώδικα», από τα στελέχη της Φαρμακοβιομηχανίας.

3.2 Στρατηγικές συνεργασίες

Η σημασία του φαρμάκου ως κοινωνικό αγαθό και ο ρόλος της Φαρμακοβιομηχανίας ως κομβικής συνιστώσας του χώρου της Υγείας είναι αδιαμφισβήτητη. Για το λόγο αυτό τα μέλη της ΕΕΦαΜ μοιράζονται την ίδια πεποίθηση: *« η προαγωγή του φαρμακευτικού κλάδου θα επιτευχθεί μόνο με την εγκαθίδρυση εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ όλων των στρατηγικών εταίρων».*

Προς αυτήν την κατεύθυνση προέχουν:

- η στενή συνεργασία, η ανταλλαγή απόψεων και η κατάθεση προτάσεων στα συλλογικά όργανα της Φαρμακοβιομηχανίας, όπως ενδεικτικά ο Σύνδεσμος Φαρμακευτικών Εταιρειών Ελλάδος (Σ.Φ.Ε.Ε.), η Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας (Π.Ε.Φ.), ο Σύνδεσμος Εταιρειών Φαρμάκων Ευρείας Χρήσης (Ε.Φ.Ε.Χ.), το Pharma Innovation Forum (P.I.F.), η Επιτροπή Φαρμάκου του Ελληνο-Αμερικανικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, καθώς και σε άλλους σημαντικούς διαμορφωτές της φαρμακευτικής πολιτικής της χώρας.
- η διατήρηση και η ενίσχυση διαύλων άμεσης επικοινωνίας με άλλες επιστημονικές εταιρείες του χώρου, όπως ενδεικτικά η Ελληνική Εταιρεία Φαρμακευτικής Ιατρικής (Ε.Λ.Ε.Φ.Ι) και η Ελληνική Επιστημονική Εταιρεία Φαρμακοοικονομίας.
- η επικοινωνία και η συνεργασία με το κλαδικό συνδικαλιστικό όργανο, την Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργαζομένων Φαρμακευτικών & Συναφών Επαγγελματιών – Κλάδων (Π.Ο.Ε.Φ.Σ.Ε.Κ.), προωθώντας την εφαρμογή ενός οικουμενικού Συστήματος Πιστοποίησης των Ιατρικών Επισκεπτών και των υπολοίπων στελεχών.
- η συνεργασία με Ακαδημαϊκά Ιδρύματα και λοιπούς Εκπαιδευτικούς Φορείς για την εκπόνηση πιστοποιημένων προγραμμάτων επιμόρφωσης και επαγγελματικής ανάπτυξης των ατόμων/στελεχών της Φαρμακοβιομηχανίας, ειδικά σχεδιασμένα ώστε να ανταποκρίνονται στις καίριες ανάγκες των στελεχών και απόλυτα προσαρμοσμένα στις σύγχρονες τάσεις της φαρμακευτικής αγοράς.

3.3 Προγράμματα εκπαίδευσης & υποστήριξης ασθενών

1. Στόχος των προγραμμάτων εκπαίδευσης και υποστήριξης ασθενών είναι η υποστήριξη του ασθενούς ο οποίος καθοδηγείται από τον θεράποντα ιατρό. Μέσω της υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών ενισχύεται η ενημέρωση του ασθενούς για τη νόσο του και η εκπαίδευσή του ως προς την σημασία της συμμόρφωσής του με την χορηγούμενη θεραπεία, έτσι ώστε η θεραπεία να πραγματοποιείται απρόσκοπτα. Τέτοιου είδους προγράμματα τυγχάνουν συνήθως εφαρμογής σε ειδικά φάρμακα με ανάγκες ιδιαίτερων χειρισμών κατά την τιτλοφόρηση, χρήση συνοδών ιατρικών συσκευών ή ιδιαίτερων οδηγιών κατά την χρήση καθώς και σε περιπτώσεις

που είναι καθοριστική για την αντιμετώπιση της ασθένειας η διασφάλιση της συμμόρφωσης στη θεραπεία.

2. Τα προγράμματα εκπαίδευσης και υποστήριξης ασθενών έχουν αποκλειστικά εκπαιδευτικό και υποστηρικτικό χαρακτήρα, επομένως συνάγεται πως δεν πραγματοποιείται κανενός είδους συλλογή προσωπικών δεδομένων των ασθενών, εκτός των απαιτούμενων πληροφοριών για τη συμμόρφωση με το νομοθετικό πλαίσιο της φαρμακοεπαγρύπνησης.

3. Σε περιπτώσεις διοργάνωσης τέτοιων προγραμμάτων επιβάλλεται η διασφάλιση της τήρησης τόσο των διατάξεων περί επιστημονικής ενημέρωσης όσο και των εξής βασικών προϋποθέσεων:

- τήρηση των υποχρεώσεων Φαρμακοεπαγρύπνησης
- τήρηση του Γενικού Κανονισμού (ΕΕ) 679/2016 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την σχετική εθνική νομοθεσία σε σχέση με την προστασία προσωπικών δεδομένων
- εναρμόνιση με το περιεχόμενο του Φύλλου Οδηγιών Χρήσης του
- χρήση έντυπων οδηγιών προς τους συμμετέχοντες Ε.Υ. και προς τους ασθενείς, σύμφωνη με τη νομοθεσία και τις εγκυκλίους του ΕΟΦ για την ιατρική ενημέρωση και τη διαφήμιση
- έγκριση και εποπτεία του Ιατρικού Τμήματος ή Διεύθυνσης της εταιρείας που διοργανώνει το πρόγραμμα και έγκριση του ΕΟΦ, όπου αυτή απαιτείται

3.4Α. Πρότυπα πληροφοριών προώθησης και διαφήμισης

Τα μέλη της ΕΕΦαΜ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της προώθησης και της διαφήμισης οφείλουν να τηρούν τα **πρότυπα πληροφοριών προώθησης και επιστημονικής ενημέρωσης**, ειδικότερα θα πρέπει να εφαρμόζουν τις ακόλουθες αρχές:

- **Συνοχή των πληροφοριών προϊόντος**

Εξυπακούεται ότι οι εθνικοί νόμοι και κανονισμοί συνήθως υπαγορεύουν τη μορφή και το περιεχόμενο των πληροφοριών για τα προϊόντα που παρουσιάζονται στην επισήμανση, τη συσκευασία, τα φυλλάδια, τα φύλλα δεδομένων και σε όλο το διαφημιστικό υλικό. Η προώθηση, όμως, δεν πρέπει να είναι ασυμβίβαστη με τις τοπικά εγκεκριμένες πληροφορίες προϊόντος. Είναι δεδομένη η απαίτηση ότι η προώθηση πρέπει να είναι συμβατή με την ετικέτα και τις εγκεκριμένες χρήσεις σε τοπικό επίπεδο.

- **Ακριβής και μη παραπλανητική πληροφόρηση**

Οι πληροφορίες προώθησης θα πρέπει να είναι σαφείς, ευανάγνωστες, ακριβείς, ισορροπημένες, δίκαιες και επαρκείς ώστε να επιτρέπουν στον αποδέκτη να διαμορφώσει τη δική του γνώμη για τη θεραπευτική αξία του συγκεκριμένου φαρμακευτικού προϊόντος ή άλλου προϊόντος υγείας. Οι πληροφορίες προώθησης θα πρέπει να βασίζονται σε μια ενημερωμένη αξιολόγηση όλων των σχετικών στοιχείων και να αντικατοπτρίζουν σαφώς αυτά τα στοιχεία. Ο αποδέκτης δεν πρέπει να παραπλανάται από παραμόρφωση, υπερβολή, αδικαιολόγητη

έμφαση, παράλειψη ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο. Πρέπει να καταβάλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την αποφυγή ασάφειας. Οι απόλυτοι ή παντοδύναμοι ισχυρισμοί πρέπει να χρησιμοποιούνται με προσοχή και μόνο με επαρκή προσόντα και τεκμηρίωση. Οι περιγραφές όπως "ασφαλές" και "χωρίς παρενέργειες" πρέπει γενικά να αποφεύγονται και πρέπει να είναι πάντοτε επαρκώς εξειδικευμένες.

- **Απόδειξη**

Η προώθηση πρέπει να μπορεί να τεκμηριώνεται είτε με βάση την εγκεκριμένη επισήμανση είτε με επιστημονικά στοιχεία. Οι εταιρείες θα πρέπει να αντιμετωπίζουν αντικειμενικά τις αιτήσεις για πληροφορίες που υποβάλλονται καλόπιστα και θα πρέπει να παρέχουν τα στοιχεία που είναι κατάλληλα για την πηγή της έρευνας

3.4B. Γενικές Αρχές Χρήσης Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης & Διαδικτύου

1. Τα μέλη δύνανται κατά την διακριτική τους ευχέρεια, να χρησιμοποιούν ή να διαχειρίζονται εταιρικούς λογαριασμούς σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook, το LinkedIn, το Instagram και το Twitter, καθώς και εταιρικές ιστοσελίδες.
2. Η χρήση των ως άνω ιστοσελίδων και λογαριασμών κοινωνικής δικτύωσης θα πρέπει να γίνεται σε συμμόρφωση με τις επιταγές της ισχύουσας νομοθεσίας και τον παρόντα Κώδικα και πάντοτε με βάση την αρχή της διαφάνειας.
3. Ειδικότερα, τα μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν, τους κανονισμούς και τους όρους χρήσης των σελίδων κοινωνικής δικτύωσης των εταιρειών που εργάζονται και να μεριμνούν για την ανάρτηση πληροφοριών και σχολίων με βάση την ισχύων νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο αλλά και τις ειδικότερες οδηγίες και τυχόν πολιτικές και διαδικασίες που ακολουθεί κάθε εταιρεία του κλάδου χωριστά.
4. Οποιοδήποτε υλικό με προωθητικό χαρακτήρα, το οποίο χρησιμοποιείται ως ανάρτηση, είτε σε εταιρική ιστοσελίδα την οποία μπορεί να διαχειρίζεται κάποιο μέλος στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων του, είτε σε λογαριασμό κοινωνικής δικτύωσης, θα πρέπει να είναι σύμφωνο με την κείμενη νομοθεσία και να γνωστοποιείται προηγουμένως, εφόσον απαιτείται στον ΕΟΦ.
5. Θα πρέπει να διασφαλίζεται η προστασία των προσωπικών δεδομένων των χρηστών, σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων, που ενδέχεται να συλλέγονται, στο πλαίσιο της εγγραφής τους και δημιουργίας προσωπικών κωδικών. Για τον λόγο αυτό, το μέλος που διαχειρίζεται εταιρικές ιστοσελίδες ή εταιρικούς λογαριασμούς μέσω κοινωνικής δικτύωσης οφείλει να επιδεικνύει αυξημένη προσοχή κατά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και να συμμορφώνεται με την ισχύουσα νομοθεσία περί προστασίας τους, ενημερώνοντας παράλληλα τους χρήστες (ασθενείς, καταναλωτές, εργαζομένους).

3.4Γ. Έλεγχος Περιεχομένου

Ο έλεγχος του περιεχομένου των αναρτήσεων σε ιστότοπους και μέσα κοινωνικής δικτύωσης κρίνεται απαραίτητος για την εξασφάλιση της προστασίας των μελών της ΕΕΦαΜ, δεδομένου

πως τέτοιου είδους δραστηριότητα σε διαδικτυακούς τόπους ενέχει κινδύνους, τους οποίους η ΕΕΦαΜ αντιλαμβάνεται ως ιδιαίτερος σοβαρούς. Ειδικότερα, για τους ανωτέρω λόγους:

1. Τα μέλη οφείλουν να μεριμνούν, αναφορικά με το περιεχόμενο των αναρτήσεων στους εταιρικούς τους ιστοτόπους και στις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης. Ειδικότερα, το περιεχόμενο των αναρτήσεων, θα πρέπει σε κάθε περίπτωση, να είναι σύμφωνο με τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας, τις εκάστοτε εγκυκλίους του ΕΟΦ καθώς και τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα. Η ανάρτηση κειμένων με προωθητικό περιεχόμενο, θα πρέπει να γνωστοποιείται προηγουμένως στον ΕΟΦ, εφόσον κάτι τέτοιο απαιτείται. Σε κάθε περίπτωση, οι πληροφορίες και ισχυρισμοί που παρατίθενται μέσω των αναρτήσεων, θα πρέπει να παρουσιάζονται κατά τρόπο αντικειμενικό, ακριβή και ουδέτερο.

2. Τα μέλη οφείλουν να μεριμνούν για την τακτική διαχείριση των ιστοσελίδων που διαχειρίζονται και ειδικά σε ό,τι αφορά τη διαγραφή και απόσυρση τυχόν σχολίων και αναρτήσεων, με περιεχόμενο δυσφημιστικό, απρεπές, προσβλητικό, παραπλανητικό και εν γένει αθέμιτο. Παράλληλα, ο τακτικός έλεγχος των σελίδων κοινωνικής δικτύωσης, διασφαλίζει την τυχόν αναφορά ανεπιθύμητων ενεργειών και για το λόγο αυτό, συστήνεται στα μέλη, να προβαίνουν σε 24ωρο έλεγχο των σελίδων που διαχειρίζονται.

4. Η αλληλεπίδραση μέσω των σελίδων κοινωνικής δικτύωσης με το κοινό, θα πρέπει να είναι πάντοτε προσεκτική. Ειδικότερα, οι διαχειριστές των σελίδων, δε θα πρέπει να παρέχουν οποιαδήποτε σύσταση ή συμβουλή ιατρικού περιεχομένου, αλλά θα πρέπει να παραπέμπουν πάντοτε τους ασθενείς, στους θεράποντες ιατρούς τους. Στο πλαίσιο αυτό, η απάντηση σε σχόλια ή μηνύματα που υποβάλλονται από άλλους χρήστες, θα πρέπει να γίνεται με την σύσταση να απευθύνονται στον ιατρό που συμβουλευόμαστε.

3.5 Άλλες διατάξεις

Η ΕΕΦαΜ και όλα τα μέλη της εφαρμόζουν τις εγκυκλίους του ΕΟΦ και τις διατάξεις του Κώδικα Δεοντολογίας του ΣΦΕΕ και τις ισχύουσες κάθε φορά σχετικές νομοθετικές διατάξεις:

- όταν εγκρίνουν Δωρεές/Επιχορηγήσεις προς Ιδρύματα-Οργανισμούς και Επιστημονικές Εταιρείες,
- όταν προβαίνουν σε υποστήριξη ή σε συμμετοχή σε επιστημονικές εκδηλώσεις, φιλοξενία και γεύματα Επαγγελματιών Υγείας,
- όταν συμμετέχουν στην διεξαγωγή επιστημονικών εκδηλώσεων, ομάδων συναντήσεων, επιτροπές εμπειρογνομόνων/συμβουλευτικών ομάδων (advisory boards) και διοργάνωση Συνεδρίων όλων των τύπων εσωτερικού-εξωτερικού.
- όταν δίδουν αμοιβές για κάθε τύπου υπηρεσίες που του παρέχονται από ιδρύματα, οργανισμούς ή συνδέσμους Ε.Υ., και για κάθε είδους Συμβουλευτικών Υπηρεσιών ή άλλων ανάλογων συνεργασιών από τους Ε.Υ.
- όταν σε συνεργασία με το ιατρικό τμήμα συμμετέχουν σε κάθε τύπου κλινικές μελέτες και έρευνες αγοράς.

Κεφάλαιο 4^ο: Έλεγχος εφαρμογής του Κώδικα και αντιμετώπιση των παραβάσεων

4.1 Όργανο Ελέγχου Εφαρμογής του Κώδικα

Το όργανο που θα ελέγχει την τήρηση της εφαρμογής του παρόντος Κώδικα Δεοντολογίας είναι το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΕΦΑΜ, το οποίο θα είναι αρμόδιο να εξετάζει τις αναφορές/καταγγελίες παραβάσεων του παρόντος Κώδικα και να επιβάλει ποινές σε περίπτωση που απαιτείται.

4.2 Διαδικασία αναφοράς και αντιμετώπισης παραβάσεων

Οι καταγγελίες θα πρέπει να υποβάλλονται, από μέλη της ΕΕΦΑΜ αλλά και τρίτους που έχουν έννομο συμφέρον, γραπτώς και ενυπογράφως στο Δ.Σ., το οποίο διατηρεί το δικαίωμα να παραπέμψει παραβάσεις του Κώδικα, οι οποίες υποπίπτουν στην αντίληψή του. Το Δ.Σ. προβαίνει σε άμεσο έλεγχο της βασιμότητας όλων όσων παρουσιάζονται στην καταγγελία.

4.3 Κυρώσεις

Το Δ.Σ. δύναται διαβαθμισμένα να προβεί σε παρατήρηση, επίπληξη, προσωρινή ή οριστική διαγραφή από την ΕΕΦΑΜ του μέλους το οποίο διαπιστώνεται πως υπέπεσε σε παράβαση. Παράλληλα, υποχρεούται να κοινοποιεί τις αποφάσεις του προς τα λοιπά μέλη της Εταιρείας, δημοσιεύοντας κάθε σχετική απόφαση άμεσα στον ιστότοπο της ΕΕΦΑΜ και στο Ενημερωτικό Δελτίο. Όλες οι παραπάνω αποφάσεις λαμβάνονται σύμφωνα με όσα ορίζονται σχετικά στο καταστατικό της ΕΕΦΑΜ.

4.4 Μεταβατικές Διατάξεις

1. Τροποποιήσεις, αφαιρέσεις και προσθήκες στον Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας της ΕΕΦΑΜ, δεν μπορούν να γίνουν πριν από τις 12 Φεβρουαρίου 2020.
2. Το Δ.Σ. έχει οριστεί αρμόδιο να συντάσσει και να τροποποιεί συνεχώς το περιεχόμενο του Κώδικα, ούτως ώστε να είναι εναρμονισμένος με τις απαιτήσεις της οικείας νομοθεσίας και τους κώδικες Δεοντολογίας των αντίστοιχων κλαδικών οργάνων και φορέων. Κάθε προτεινόμενη τροποποίηση θα πρέπει να εγκρίνεται από το Δ.Σ. κατά πλειοψηφία και να εισάγεται προς ψήφιση και επικύρωση στην αμέσως επόμενη Γενική Συνέλευση. Απαραίτητη προϋπόθεση για την έγκυρη ψήφιση και επικύρωσή της είναι η συμπερίληψή της ρητώς στην ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνέλευσης καθώς και η κοινοποίηση της προτεινόμενης τροποποίησης σε όλα τα μέλη μαζί με την πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης.
3. Για την έγκριση τροποποίησης, προσθήκης, αφαίρεσης ή οποιουδήποτε είδους μεταβολής απαιτείται απλή πλειοψηφία των παρισταμένων μελών με φανερή ψηφοφορία, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο καταστατικό της ΕΕΦΑΜ.